

SLOVENSKÝ SKAUTING

HISTORICKÁ KOMISIA

Mária Bičová

TÁBOR NA ORAVE

Štátne gymnázium Levoča
Skautská organizácia Junák
1. skautský tábor v Hornej Lehote na Orave
Zborový vodca: prof. Rudolf Jurík – Rossi

Boli sme mladšími členmi skautskej organizácie Slovenský Junák, skautskými nováčikmi. Na našom štátnom gymnáziu v Levoči zbor počítal so 160 členov. Viedol ho náš triedny profesor Rudolf Jurík – skautským menom Rossi. Medzi študentami bol veľmi obľúbený a jeho rozhodnutie uskutočniť letný skautský tábor sa stretlo s veľkým nadšením.

A aký to bol tábor!

Staré, vyblednuté fotografie z tých čias vracajú nás v spomienkach na dávne roky našej mladosti. Príprava tábora bola dôsledná. Kto sa do tábora hlásil, musel mať skautskú rovnošatu! Skautskú košeľu s hnedými gombíčkami ozdobenými skautskou ľaliou. Museli sme ich poprišívaf sami. Aj keď ruky neboli pripravené na takéto krajčírské úkony, predsa sme to dokázali. Košele zdobili hnedé šatky s turbanom, skautské odznaky, písťalky so šnúrou. Dostali sme aj opasky, prackou so skautskou ľaliou a označením „Junák – skaut“.

S nadšením sme sa učili všetko, čo má junák – skaut vedieť, dobre ovládať skautský zákon a potrebné znalosti pre pobyt v prírode.

A nielen to. Chodili sme do „Katolíckeho kruhu“ a učili sme sa spievať skautské a tiež aj ľudové slovenské a spišské pesničky, aby sme mohli dobre reprezentovať náš kraj. Náš vodca bol veľmi obľúbený a preto sme usilovne robili všetko, čo nám prikázal.

Padlo rozhodnutie – pôjdeme na Oravu, na Hornú Lehotu. Pôjde s nami aj náš katechéta, páter Štefan Zvolenčák, jezuita, ktorý pochádzal práve z Hornej Lehoty.

Termín odchodu sa blížil. Účastnícky vklad bola jedna taška zemiakov a jedna taška zeleniny. Každý si musel pripraviť slamou dobre vypchatý „stružľak“ - slamník na spanie.

A ako sme cestovali? Na našej železničnej stanici sme mali pristavený tzv. dobytčí vagón, do ktorého sme potrebné veci znášali. Tie slamníky ako keby sami do neho išli, každý si ho niesol. Vyzeralo humorne, to ako keby mal svoje nohy.

Starší študenti a študentky mali podelené rôzne funkcie na zvládnutie dobrej organizácie tábora a zároveň boli aj našimi radcami, radkyniami.

Náš brat vodca Rossi v zelenej činovníckej rovnošate opatrenej všetkým skautským označením, prikazoval ako všetko naložiť. Vráťane dosák a lát, z ktorých si v tábore

vyrobíme potrebné podsady, kuchyňu a ďalšie dôležité zariadenia. Na to všetko sme si potom posadali a náš preplnený vagón na konci našej „Levočanky“sa pohol.

Zastavil sa až za Oravským Podzámkom v lesoch pri Hornej Lehote, iba na pár krátkych minút, mimo zastávky a my sme z neho museli všetko povyhadzovať. Chydro, chydro, lebo vláčik musel ísť svojou cestou.

V tomto v pracovnom zápale vypadla aj drevená debnička tak nešťastne, že sa z nej vyliala aj marmeláda. Čo s ňou? Nuž pozbierať čo sa dá, ale čo z jej zostatkom zelenej tráve? Nováčikovia utvorili kruh, potom zaľahli a čo sa dalo pekne, dočista vylízali.

Skauti mali tábor pred lesom bližšie k rieke Orave. V lesíku sme vybuďovali kuchyňu a jedáleň. Za lesom sme postavili dievčenský tábor. Bolo už neskoro, večer, hlásil sa hlad a tak naše kuchárky (sestry Janščákové) varili zemiaky. Ale ako nešikovne! Zemiaky prihoreli a zakrátko dolinkou sa širil zápach spáleniny. Neostávalo nič iné, iba pekne v rade dostávali sme do ešusu riadnu porciu tých zemiakov. Kto ich zje, dostane za odmenu cukrík a dobrú dobošku. Nedalo sa ich nezjesť, veď vidina tej dobrej dobošky bola veľmi lákavá.

Narýchlo sme si zbíjali ako tak podsady a pripravovali sa na prvú noc v stane v prírode. Spali sme po dvojiciach. V noci zahrnelo, začalo sa blýskať a my, neskúsené, sme sa začali báť a v strachu sa poschádzali dievčatá do môjho stanu. Nikto nás neupozornil na to, že sa nemáme v stane dotýkať cely – ani s hlavami, lebo začne pretekať voda – a tak aj sa stalo. Zmočené, prestrašené, uzímené, sme túto dlhú noc prestáli – tak nás tá Orava privítala. Ale prišlo pekné ráno, vysušilo nás a pri ďalšom budovaní nášho tábora nemali sme ani kedy na tú strašnú noc spomínať.

Starší nám s tými podsadami pomohli, dnu sme mali urobené dve lôžka na nožičkách, aby slamníky neboli na zemi. Na topánky nám slúžil urobený botník – a poriadok, poukladané všetko vo vzornom poriadku. Jednej našej sestričke sa to akosi nedarilo, Brat vodca jej prikázal všetko od ihly, až po tepláky vyniesť do prostriedku tábora, A tak Marta Orišková si znova svoje veci musela vzorne uložiť. Aj keď sme si okolo stanov urobili jarčeky, predsa keď pršalo sa do nejedného stanu voda dostala. Roboty bolo veľa, ale zvykali sme si na ranné nástupy. Deň sme začínali modlitbou a účasťou na svätej omši, ktorú nám náš katechéta slúžil, raz v dievčenskom a raz v chlapčenskom tábore. Hlavným miništrantom bol vždy náš vodca, brat Rossi, potom sa menili ostatní. Ale dochádzali na ne aj ľudia z dediny, boli sme medzi nimi veľmi obľúbení – po svätej omši sme vždy si mali čo to povedať.

Pripravovali sme sa na zloženie nováčkovských skúšok. Bolo toho veľa, čo sme mali vedieť. Robili sme ich po skupinkách. Dostali sme do kotlíka pár vajčiek, ktoré sme nesmeli pri súťažení rozbiť, dve zápalky na urobenie ohníka, aby sme si tie vajcia uvarili, k tomu

jeden celý chlieb, čo pár členná skupinka jedla do zadusenía. Všetko bolo potrebné robiť na čas. Sledovať rôzne skautské značky, nájsť „list na tri kroky“, dômyselne našimi radcami ukrytý. Trasy nešli po schodných chodníčkoch, neraz bolo sa treba dostať na druhú stranu cez hlbokú, neschodnú cestu. Ale aká bola naša radosť, keď sme toto všetko na čas zdolali a novačskovské skúšky zložili. Museli sme ovládať aj „morseovku“. Jeden z nás vyšiel na vršok, rukami nám ukazoval rôzne znaky semaforu a my sme to museli hádať a správne na ne odpovedať.

Chystali sme sa na skladanie skautského sľubu. Každý si mal pripraviť svoj životný cieľ – svoje životné heslo, ktoré bolo potrebné vyryť do krátkého totemu, nájsť si svoje skautské meno. A tak už sme nemali byť Hanky, Betky, Marky, ale Nádeje, Viery, Iskry, ba Betka Jeseňáková si dala meno hviezdy – Casiopea, ktoré ju verne celý život sprevádzalo.

Jednej v noci sa to všetko odohralo. Píšťalka brata vodcu bola nemilosrdná. Všetky sme sa rozospaté sústredili na táborovom nádvorí, pochytili sa pripraveného lana a vykročili do temného lesa. Došli sme až k vzdialenej čistinke, v prostriedku ktorej horela vatra. Prichádzali sme k nej veľkou bránou, ktorá bola obtočená suchou slamou, horela a celá žiarila do temnej noci. Prechádzali sme cez ňu a tu si každá povedala svoje skautské meno, svoje životné heslo, ktoré bolo skautskými znakmi vyryté do totemu, ktorý slávnostne vhodila do horiacej vetry. Bolo to veľmi pekné, dojímavé a po celý život nezabudnuteľné. Mojim skautským menom sa stala Iskra, životným heslom „modlitbou a prácou chcem dosiahnuť dokonalosť“. Po skončení pripraveného programu sa slávnostná pieseň „Na svoju časť Ti sľubujem, Ježišu môj“ tichúčko vkrádala do prebúdžajúcich sa hôr. Všetko bolo krásne, dojímavé a sľubový odznak – skautská ľalia, ktorú nám brat vodca popripínal, nám tieto krásne chvíle pripomína a stala sa neodmysliteľnou ozdobou každej našej skautskej rovnošaty. Svet patrilo vtedy nám – netušili sme, že po slávnostnom sľube ukončeným „tak mi Pán Boh pomáha“, o necelý rok veľkou bolesťou zažijeme zrušenie skautskej organizácie.

Rôznych zážitkov bolo veľa. Rada spomínam na to, keď sme išli na Babiu horu na „jafíry“ (čučoriedky). Tých tam bolo a akých veľkých. Niektoré naše sestričky si nazbierali plné vedrá a tie potom poslali domov. Cestou sme si spievali rôzne pesničky a keď sme sa tých jafírov najedli, začali sme s nimi natierať tváre. Tak to bol na nás pohľad! Tváre sme mali od nich skoro čierne a keď sme sa tak so spevom vracali cez dedinu domov do našich táborov, ľudia vychádzali pred domy, smiali sa z nás a ešte nám k tomu aj zatlieskali.

Spomíname si aj na návštevu u pána katechéta v jeho rodnom dome. Domček pekne postavený z dreva, zariadený vkusným dedinským, dreveným nábytkom. V izbe boli tragáre

(trámy), na jednom z nich pekne vyrezaný dátum jeho kňazskej vysviacky. Boli sme tu veľmi milo, srdečne prijatí, otázkam a odpovediam nebolo konca kraja.

Len keby nebolo treba tábor v noci strážiť. I keď v našom tábore mal svoj stan brat vodca, predsa prechádzať v temnej noci okolo stanov, kuchyne, naplňalo našu dušičku strachom. V prípade nejakého divného zvuku, vyzvať píšťaľkou „stoj, kto si?!“ a keď to neprestane, zobudiť brata vodcu. Nuž, zavolala som „stoj, kto si?!“, ale namiesto odpovede vyplašila som pár srniek, ktoré si tu prichádzali v noci za šupami zo zemiakov a po zvyškoch očistenej zelenine.

Mali sme jeden deň vzácnu návštevu, keď nás na pozvanie brata vodcu prišiel pozrieť „Otecko z časopisu Priateľ dietok“. Veľmi sa nás na všetko popypytoval, zavítal do našich niektorých stanov a na pamiatku sa s nami vyfotil. Lúčili sme sa s ním pred vstupnou bránou do dievčenského tábora, zaspievali sme mu a tak milo skončila u nás jeho návšteva.

Bolo nám dobre, bolo nám veselo, ale pomaly sa blížilo ukončenie našich pekných chvíľ v tábore. Veľmi sme privítali návrh brata Rossiho, že keď pôjdeme domov pozrieme si nejaké hrady, ktoré budú po ceste.

Bola nedeľa, brat vodca na veľkom plochom kameni maľoval náš tábor, aby po nás ostala nejaká pamiatka. Po obede uvoľnil skautov na futbalový zápas, ktorý sa po blízku hral. Tábor mal za ten čas strážiť pán Michal Červeňak, ktorý bol zamestnaný v kláštore u sestričiek. Dievčatá sedeli v jedálni a pripravovali sa na odchod.

Zrazu nás vyrušil krik dedinčanov, či to nie sú naši, čo sa na Orave topia. Brat vodca s niektorými staršími sa pobral k rieke. Videl len snahu o záchranu dvoch našich skautov, brata Tonka Hainsa a Milana Eštvánika. Obaja nerešpektovali príkazy vodcu. Konali svojvoľne, podarilo sa im zobrať uzamknutý cudzí čln a pustiť sa na ňom na divokú Oravu. Nezvládli riekou a Milan vypadol z člna, Tonko mu podával veslo, na ktoré ale nedosiahol a nebezpečný výr ho stiahol pod hladinu. Pomocou prievozníka ho vytiahli na breh. Nepodarilo sa už ho oživiť a lekár konštatoval jeho smrť.

Veľmi nám bolo brata vodcu ľúto, že jeho snaha o našu sústavnú starostlivosť, o vyplnenie všetkých táborových chvíľ sa tak nešťastne skončila. Táto udalosť tragicky ukončila náš tábor, už sme nemohli ísť na obhliadku našich hradov, ale iba v tichosti sme preživali všetko, čo brat vodca bol nútený následne urobiť.

Ukončili sme náš tábor a veľmi smutní sme odchádzali domov. V jednom vagóne bol poskladaný náš táborový materiál a my, Za nami v druhom vagóne sa viezla truhla s našim spolužiakom Milanom. Smutne sme sa lúčili s našim skautom na jeho pohrebe na evanjelickom cintoríne v Levoči.

Veľká škoda, že sa nám táto tragédia na konci tábora stala. Bol to veľmi dobrý, poučný a zaujímavý tábor, na ktorý sme si celý život v radi spomínali. Na nášho zborového vodcu, na naše vodkyne a radkyne, A keď sa aj po rokoch sa niekde stretneme, nemôžeme nespomenúť aj pesničku, ktorú nás brat vodca naučil, „Letná noc nad krajom dýcha“, ktorú sám preložil z francúzskeho jazyka. Roky nás verne sprevádza.

Bol to náš prvý a žiaľ aj posledný tábor. Skautské hnutie, ktoré sme si obľúbili, žili s ním a ktoré nám udávalo správny smer v našom mladom, začínajúcom živote, bolo v roku 1949 zakázané. Brat vodca bol nespravodlivo odsúdený za jeho účasť na tzv. levočskej vzbure, pozbavený učiteľskej pôsobnosti a odsúdený na dva roky do väzníc Leopoldov a Jáchymov.

V novom školskom roku nám komunistický režim neumožnil pokračovať v štúdiu na gymnáziu, boli sme preradení do meštianskej školy. Skauting bol zrušený – mohli sme byť iba v Pionierskej organizácii ČSM.

Mária Bičová – Iskra
zborová vodkyňa
64. zbor Štefana Kluberta v Levoči